

ความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วม
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์
Needs and Guidelines for the Participatory Student Affairs Management of School
Administrators Under the Secondary Educational Service Area office Buriram

ชไมพร สรवलสันต์
โกวิท วัชรินทรางกูร
ศรีเพ็ญ พลเดช
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Chamaiporn Suansan
Kovit Vajarintaragoon
Sripen Poldech
Buriram Rajabhat University
Email: 670426021034@bru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความต้องการจำเป็นการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา วิธีดำเนินการวิจัยแบบผสมผสานวิธี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู จำนวน 346 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกนและใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตีความความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็นการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม มีค่าดัชนี PNI Modified เท่ากับ 0.165 โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีอิสระในการปฏิบัติงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีความไว้วางใจ 2) แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจร่วมกันเกี่ยวกับนโยบาย เป้าหมาย แผนงาน และกิจกรรมต่าง ๆ โดยให้ความสำคัญกับการรับฟังความคิดเห็นอย่างตั้งใจ โดยไม่ตัดสินหรือตำหนิความคิดเห็นที่แตกต่าง สร้างบรรยากาศหรือพื้นที่ปลอดภัยในการแสดงความคิดเห็น รวมทั้งสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันภายในองค์กร

คำสำคัญ : งานกิจการนักเรียน; การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม; การบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วม

Abstract

The purposes of this research were to study 1) the priority needs on the participatory student affairs management of school administrators, and 2) the guidelines for the participatory

student affairs management of school administrators. This research employed a mixed-method design. The samples consisted of 346 teachers under the Secondary Educational Service Area Office Buriram, selected by using the Krejcie and Morgan table, and multi-stage random sampling. The key informants consisted of 5 experts selected by using purposive sampling. The research instruments were a questionnaire and a semi-structured interview. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, Priority Need Index Modified (PNI_{Modified}), and content analysis.

The results of this study were as follows: 1) The current states of the participatory student affairs management of school administrators, overall, was at a high level, whereas the desirable state, overall, was at the highest level. The priority needs on the participatory student affairs management of school administrators, overall was a PNI_{Modified} value of 0.165. The priority needs, ranked from highest to lowest were decision making, autonomy, sharing vision, and trust. 2) Regarding the guidelines for the participatory student affairs management of school administrators in the aspect of participation in decision making, school administrators should have provided opportunities for teachers and all stakeholders to express their opinions and participate jointly in decision-making concerning policies, goals, plans, and activities. Emphasis should have been placed on attentive listening without judging or criticizing differing opinions. In addition, a safe atmosphere or space for expressing opinions should have been created, and collaborative learning within the organization should have been promoted.

Keywords: Student Affairs; Participatory Management; Participatory Student Affairs Management

บทนำ

การศึกษาจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมให้กับคนทุกช่วงวัยให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ให้มีการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณธรรมจริยธรรม มีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และมีสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของคนทุกช่วงวัยจึงเป็นพันธกิจสำคัญในการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษา มาตรฐานการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สื่อ แหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลของผู้เรียนในทุกระดับการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 136) สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับตัวอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป หนึ่งในภารกิจหลักที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของสถานศึกษา คือ การบริหารกิจการนักเรียน ซึ่งมีเป้าหมายในการดูแล ส่งเสริม พัฒนา และคุ้มครองนักเรียนทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตในโรงเรียนได้อย่างมีคุณภาพ มีความปลอดภัย และได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน กิจการนักเรียนถือเป็นอีกหนึ่งภาระงานที่มีความสำคัญและมีผลต่อคุณภาพการศึกษาโดยตรง สถานศึกษาจึงมีบทบาทหน้าที่ในการจัดระบบการบริหารจัดการให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2562, หน้า 33)

งานกิจการนักเรียนเป็นการบริหารงานการจัดกิจกรรมที่ถือว่าเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างมาก ทั้งช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์โดยตรง สามารถที่จะนำประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ รวมทั้งช่วยเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ ตามความรู้ความสามารถ และความถนัด ช่วยส่งเสริมสุขภาพกาย สุขภาพจิต สังคม และสติปัญญา และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับผู้เรียน (ภัทรสุดา พิทยกัลป์, 2566, หน้า 110) การบริหารกิจการนักเรียนจึงเป็นการให้บริการและจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมความสำเร็จทางการศึกษาและการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในมิติที่อยู่นอกห้องเรียน โดยครอบคลุมด้านต่าง ๆ ผ่านกระบวนการวางแผนและการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในโลกยุคผันผวน การบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องมีเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย นำสิ่งใหม่เข้ามาแทนที่ ยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะขาดไม่ได้ คือ การให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการศึกษา (โชคอนันต์ รักษาภักดี, 2567, หน้า 3) การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการที่ผู้บริหารองค์กรเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมได้ แสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ร่วมตัดสินใจกำหนดนโยบาย ร่วมวางแผนโครงการ ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตามประเมินผล ภายใต้อำนาจเป็นประชาธิปไตยที่เป็นที่ยอมรับ ลดความขัดแย้งภายในองค์กร (นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ และอินดา ศิริวรรณ, 2560, หน้า 179) ทุกคนมีเป้าหมายเดียวกัน มีมุมมองร่วมกันเกี่ยวกับอนาคตขององค์กร ซึ่งจะสนับสนุนให้เกิดการรวมพลังของสมาชิกที่มีความคาดหวังต่อความเปลี่ยนแปลงภายใต้จุดมุ่งหมายเดียวกันของคนทั้งองค์กร (รจนา บุญลพ, 2563, หน้า 8) ซึ่งจะช่วยสร้างความรู้สึกร่วมกันของการเป็นเจ้าของและทำให้มีแรงจูงใจในการทำงานมากขึ้น การที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญขององค์กร ทำให้พนักงานรู้สึกถึงความรับผิดชอบของพวกเขามีค่า (ธัญดา ภัคธนาภิบาล, 2565, หน้า 3) และถ้าหากได้รับการยอมรับไว้วางใจจากผู้บริหาร ไม่เพียงสร้างบรรยากาศแห่งความร่วมมือและความเข้าใจ แต่ยังส่งผลให้เกิดความภาคภูมิใจเชื่อมั่นในตนเอง และพร้อมทุ่มเทปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ (สิรินทร์ กันยาวิริยะ, 2567, หน้า 34)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ได้กำหนดนโยบายให้โรงเรียนในสังกัดดำเนินงานกิจการนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางที่ช่วยลดปัญหาพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของนักเรียน เช่น การทะเลาะวิวาท หนีเรียน ขาดวินัย การใช้สารเสพติด หรือเด็กออกกลางคัน เนื่องจากงานกิจการนักเรียนเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และมีบทบาทในการกำหนดกฎ ระเบียบ และแนวทางการอยู่ร่วมกันภายในโรงเรียน ซึ่งส่งผลให้นักเรียนรู้สึกมีคุณค่าและรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองมากขึ้น อย่างไรก็ตาม จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า สถานศึกษาหลายแห่งประสบปัญหาในการบริหารงานกิจการนักเรียน ทั้งในด้านการมีส่วนร่วมของครูและผู้เกี่ยวข้องที่ยังไม่ทั่วถึง การสื่อสารและการตัดสินใจร่วมกันภายในสถานศึกษาที่ยังขาดความต่อเนื่อง การดำเนินกิจกรรมบางส่วนยังเป็นการสั่งการจากผู้บริหารเพียงฝ่ายเดียว ส่งผลให้ครู บุคลากร และนักเรียนขาดความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของร่วม อีกทั้งการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และเครือข่ายที่เกี่ยวข้องยังไม่เข้มแข็งเพียงพอ นอกจากนี้ยังพบว่าการติดตาม ดูแล และแก้ไขพฤติกรรมนักเรียนในบางกรณีขาดความเป็นระบบและความต่อเนื่อง ทำให้ปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนบางส่วนยังคงเกิดขึ้นซ้ำ ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนและการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยในฐานะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จึงมี

ความสนใจที่จะศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ว่ามีสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นอย่างไร จากสภาพดังกล่าวและลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น จะมีแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างไรบ้าง เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้ไปใช้ในการส่งเสริมผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วม เพื่อการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้ครบในทุกมิติ และเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์

การทบทวนวรรณกรรม

1. การบริหารกิจการนักเรียน

การบริหารกิจการนักเรียนเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษาที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และคุณธรรมจริยธรรม โดยเป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรงนอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนภายในห้องเรียน ทั้งนี้ ภัทรสุดา พิษยกุล (2566, หน้า 109) ได้กล่าวว่า การบริหารกิจการนักเรียนเป็นการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรง โดยมุ่งส่งเสริมการเรียนการสอนให้ครอบคลุมด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน การบริการแนะแนว การรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน และการบริการอื่น ๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน ขณะที่ โชคอนันต์ รักษาภักดี (2567, หน้า 3) ได้อธิบายว่า การบริหารกิจการนักเรียนเป็นการจัดกิจกรรมอย่างเป็นกระบวนการ โดยใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองได้อย่างรอบด้านตามศักยภาพ มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ตลอดจนเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย และจิตสำนึกในการทำประโยชน์เพื่อสังคม นอกจากนี้ นักวิชาการต่างประเทศยังได้ให้ความสำคัญกับการบริหารกิจการนักเรียนในฐานะกระบวนการที่ช่วยส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และความสำเร็จของผู้เรียน โดย Schuh et al. (2017, p 5) ได้กล่าวว่า การบริหารกิจการนักเรียนเป็นกระบวนการที่มุ่งส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้รอบด้านผ่านกิจกรรมและบริการที่อยู่นอกชั้นเรียน ส่วน Roger (2020, p 17) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารกิจการนักเรียนเป็นกลุ่มของบริการ โครงการ และบุคลากรที่ทำหน้าที่สนับสนุนความสำเร็จทางวิชาการและการพัฒนาตนเองของผู้เรียน สอดคล้องกับ Wells (2023, p 12) ที่อธิบายว่า การบริหารกิจการนักเรียนเป็นการให้บริการที่สนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านวิชาการ จิตใจ อารมณ์ และสังคม เพื่อส่งเสริมความสำเร็จและประสบการณ์โดยรวมของผู้เรียน จากแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การบริหารกิจการนักเรียน เป็นการดำเนินงานที่เป็นระบบและมีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนในทุกมิติ ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และคุณธรรมจริยธรรม โดยมุ่งส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้รอบด้านผ่านกิจกรรมและ

บริการที่อยู่นอกห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม สามารถดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2. การบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นแนวทางการบริหารที่มุ่งเปิดโอกาสให้บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานขององค์กร เพื่อให้เกิดความร่วมมือ ความรับผิดชอบร่วมกัน และการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ทั้งนี้ ดุลยสิทธิ์ มงคล (2566, หน้า 91) ได้กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการบริหารโดยใช้วิธีการจูงใจให้บุคคลผู้ปฏิบัติงานหรือผู้เกี่ยวข้องมีโอกาสร่วมคิดและร่วมตัดสินใจด้วยความสมัครใจ ขณะที่ กิตติญาภัทร พวงประดิษฐ์ (2567, หน้า 808) อธิบายว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการที่บุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์กรร่วมกันจัดการงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้ สัญญาศรณ์ สวัสดิ์โรสง (2567, หน้า 844) ได้กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้พนักงานได้แสดงความคิดเห็นในการทำงาน ซึ่งส่งผลให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าขององค์กร และมุ่งเน้นการพัฒนาองค์กรในภาพรวม โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ ส่วน กิจจพิภพ เกตุแก้ว (2568, หน้า 33) ได้อธิบายว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกในองค์กรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งช่วยสร้างแรงจูงใจ ความรับผิดชอบ และส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยภายในองค์กร อันจะนำไปสู่การลดความขัดแย้งและการบรรลุเป้าหมายร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ สายเพ็ญ สังคณี (2568, หน้า 146) ที่กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ตัดสินใจ ดำเนินการ และประเมินผล เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา จากแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการบริหารที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ได้เข้ามามีบทบาทในทุกขั้นตอนของการบริหาร ตั้งแต่การรับรู้ข้อมูล ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมประเมินผล ตลอดจนร่วมรับผลประโยชน์จากความสำเร็จของสถานศึกษา

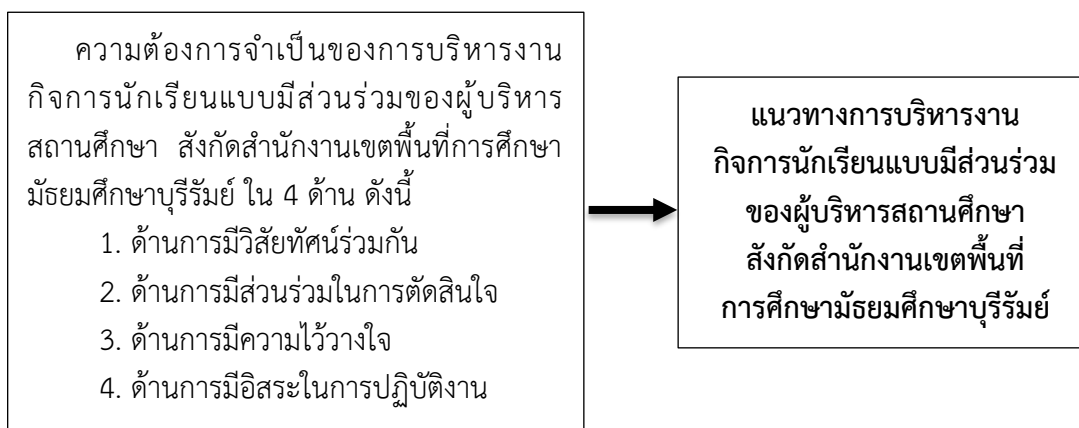
3. การบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วม

จากการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการ สามารถสรุปได้ว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการบริหารที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนได้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการบริหารงานกิจการนักเรียน การรับรู้ข้อมูล ร่วมคิดร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมประเมินผลในกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน ประกอบด้วย 1) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของงานกิจการนักเรียน ร่วมกันระดมความคิดเพื่อปรับปรุงและพัฒนางาน สร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน เห็นคุณค่าความสำคัญของงาน และมีความเชื่อมั่นที่จะบรรลุเป้าหมาย โดยร่วมกับครูสร้างแนวปฏิบัติหรือคู่มือปฏิบัติงาน ปฏิบัติตามแผนงานที่กำหนดด้วยความมุ่งมั่นร่วมรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น และจูงใจให้ครูปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารงานกิจการนักเรียน เปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็น โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย รับฟังและให้ความสำคัญต่อทุก ๆ ความคิดเห็น ร่วมกับครูกำหนดแนวทางปฏิบัติงานและโครงการ สนับสนุนข้อมูลในการตัดสินใจ และมีส่วนร่วม

ร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงใช้วิธีการลงคะแนนเสียง และยึดหลักประชาธิปไตยในการตัดสินใจ 3) การมีความไว้วางใจ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีความเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของครู มอบหมายงานให้รับผิดชอบและสนับสนุนบทบาทหน้าที่ ปฏิบัติต่อครูด้วยความเคารพและให้เกียรติ ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ปฏิบัติอย่างเท่าเทียม สร้างพื้นที่ปลอดภัยทางความรู้สึกยอมรับข้อผิดพลาด รับรู้และเข้าใจความรู้สึก และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับครู และ 4) การมีอิสระในการปฏิบัติงาน หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูได้เลือกวิธีการปฏิบัติงาน ด้วยการแจ้งให้ครูทราบถึงเป้าหมายที่คาดหวังลดการสั่งการ หลีกเลี่ยงการแทรกแซงการปฏิบัติงาน ให้ครูได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานสนับสนุนข้อมูล อุปกรณ์ และเครื่องมือที่จำเป็น ให้ครูได้แสดงความเป็นผู้นำ สนับสนุนความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การทดลองวิธีปฏิบัติงานในรูปแบบใหม่ ๆ การสร้างนวัตกรรม และการอบรมพัฒนาตามความต้องการของครู

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยได้ศึกษาแนวคิดของ ธัญดา ภัคธนาภิญโญ (2565) ดุลชิตร์ มงคล (2566) กิตติญาภัทร พวงประดิษฐ์ (2567) มนธิดา เก่งนำชัยตระกูล (2567) สันญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง (2567) สิริินทร์ กันยาวิริยะ (2567) กิจจพิภข เกตุแก้ว (2568) จันทรพิมพ์ รัตนเดชกำจาย (2568) วัฒนา ไชยหานาม (2568) และ สายเพ็ญ สังคณี (2568) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมาย

ประชากร ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2568 จำนวน 3,178 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2568 จำนวน 346 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน

(Krejcie & Morgan, 1970, pp 608-610; อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 43) และใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random sampling)

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมจำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ฉบับ ดังนี้

2.1 แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยนำร่างแบบสอบถามหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่า .50 ขึ้นไป (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2561, หน้า 50) ถือว่าใช้ได้ ผลปรากฏว่า ข้อคำถามผ่านเกณฑ์ จำนวน 42 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้จากการทดลองใช้ (Try-out) มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยหากได้ค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ .70 ขึ้นไป (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, หน้า 2561: 86) ผลปรากฏว่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน เท่ากับ .987 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ .972 และนำไปวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) หากได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมสูงกว่าค่าวิกฤต (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, หน้า 2561: 73) โดยหากได้ค่า .306 ขึ้นไป ถือว่าใช้ได้ ผลปรากฏว่า มีอำนาจจำแนกรายข้อกับคะแนนรวมของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน อยู่ระหว่าง .750 ถึง .947 และมีอำนาจจำแนกรายข้อกับคะแนนรวมของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ระหว่าง .718 ถึง .869

2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยผู้วิจัยเลือกประเด็นคำถามจากการศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ด้านที่มีลำดับความสำคัญสูงสุด มากำหนดเป็นประเด็นในการตั้งคำถาม เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม พร้อมด้วยหนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามถึงสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยแนบ QR Code และ Link ตอบแบบสอบถามในรูปแบบ Google Form ด้วยการแยก QR Code และ Link จำนวน 1 ชุด / 1 สถานศึกษา จนครบตามจำนวนสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้รับการตอบกลับแบบสอบถาม จำนวน 346 คน คิดเป็นร้อยละ 100

3.2 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ พร้อมด้วยหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง ในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้จัดบันทึกการสัมภาษณ์ และขออนุญาตการบันทึกเสียงต่อผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะสรุปความคิดเห็นในแต่ละด้านทันทีที่จบการสัมภาษณ์ในแต่ละด้าน หากผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จะมีการบันทึกเพิ่มเติมอีก

4. การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index: PNI_{Modified}) (สุวิมล ว่องวานิช, 2562, หน้า 279)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานกิจการนักเรียน แบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)		
	$\bar{x}$	S.D.	แปล ความหมาย	$\bar{x}$	S.D.	แปล ความหมาย
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน	3.89	0.50	มาก	4.53	0.39	มากที่สุด
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.88	0.51	มาก	4.53	0.40	มากที่สุด
3. ด้านการมีความไว้วางใจ	3.90	0.52	มาก	4.53	0.39	มากที่สุด
4. ด้านการมีอิสระในการปฏิบัติงาน	3.90	0.54	มาก	4.54	0.41	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	3.89	0.49	มาก	4.53	0.37	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีความไว้วางใจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีอิสระในการปฏิบัติงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ตารางที่ 2 ความต้องการจำเป็นการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานกิจการนักเรียน แบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร สถานศึกษา	สภาพ ปัจจุบัน (D)	สภาพ ที่พึงประสงค์ (I)	PNI Modified	ลำดับ ความต้องการ จำเป็น
	$\bar{x}$	$\bar{x}$		
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน	3.89	4.53	0.164	3
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.88	4.53	0.168	1
3. ด้านการมีความไว้วางใจ	3.90	4.53	0.161	4
4. ด้านการมีอิสระในการปฏิบัติงาน	3.90	4.54	0.165	2
รวมเฉลี่ย	3.89	4.53	0.165	-

จากตารางที่ 2 พบว่า ความต้องการจำเป็นการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยรวม มีค่าดัชนี PNI Modified เท่ากับ 0.165 อยู่ในระดับมีความต้องการจำเป็นต้องพัฒนาไม่เร่งด่วน แต่ต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับให้ดียิ่งขึ้น และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าดัชนี PNI Modified อยู่ระหว่าง 0.161-0.168 โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (PNI Modified = 0.168) รองลงมา คือ ด้านการมีอิสระในการปฏิบัติงาน (PNI Modified = 0.165) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (PNI Modified = 0.164) และด้านการมีความไว้วางใจ (PNI Modified = 0.161)

และจากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้วิจัยได้นำไปกำหนดเป็นประเด็นในการตั้งคำถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ปรากฏผลดังนี้

1. แนวทางการให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนงานกิจการนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบาย เป้าหมาย แผนงาน และกิจกรรมต่าง ๆ โดยจัดตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานจากหลายฝ่าย ใช้การระดมสมองหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดแนวทางพัฒนานักเรียน รวมถึงการจัดทำฐานข้อมูลนักเรียนและใช้ข้อมูลเชิงระบบหรือ Big Data เพื่อสนับสนุนการวางแผนและการตัดสินใจ

2. แนวทางการเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในงานกิจการนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการรับฟังความคิดเห็นอย่างตั้งใจ โดยไม่ตัดสินหรือตำหนิความคิดเห็นที่แตกต่าง พร้อมทั้งสร้างบรรยากาศหรือพื้นที่ปลอดภัยในการแสดงความคิดเห็น รวมทั้งสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูผ่านการประชุม การสนทนา และการเรียนรู้ร่วมกันภายในองค์กร

3. แนวทางการให้ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการรับฟังความคิดเห็นจากครู ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ช่องทางที่หลากหลายทั้งการประชุม การใช้เทคโนโลยีหรือสื่อออนไลน์ เช่น Google Form และ Line รวมถึงการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ เช่น การสนทนาแบบเป็นกันเอง ตลอดจนการใช้แบบสอบถามหรือการสำรวจความคิดเห็น พร้อมทั้งพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์หรือระบบแดชบอร์ด

4. แนวทางการให้ความสำคัญต่อความคิดเห็นของครู ผู้บริหารสถานศึกษาควรเริ่มจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบคอบ จากนั้นคัดกรองและจัดลำดับความสำคัญของความคิดเห็นตามความเร่งด่วน ผลกระทบ ความเป็นไปได้ และทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง ก่อนพิจารณาร่วมกันในคณะกรรมการกิจการนักเรียน เพื่อวางแผนและตัดสินใจเป็นทีม และนำความคิดเห็นที่ได้ไปบูรณาการในแผนงานหรือการดำเนินงานกิจการนักเรียนอย่างเหมาะสม

5. แนวทางการรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลายของครู ผู้บริหารสถานศึกษาควรเริ่มจากการเปิดใจรับฟังอย่างตั้งใจและเคารพเหตุผลของแต่ละฝ่าย พร้อมยอมรับความหลากหลายของความคิดเห็น โดยใช้กระบวนการประนีประนอม การหาฉันทามติ หรือการมองหาคู่ร่วมร่วมกัน ทั้งนี้ควรใช้ข้อมูลข้อเท็จจริงและหลักฐานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับนักเรียนเป็นพื้นฐานในการพิจารณา เพื่อให้การตัดสินใจร่วมกันมุ่งสู่เป้าหมายและประโยชน์สูงสุดของนักเรียน

6. แนวทางการให้ครูร่วมกำหนดแนวทางปฏิบัติงานและโครงการกิจการนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหารและครู โดยร่วมกันกำหนดเป้าหมายและวางแผนผ่านการประชุมหรือกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม มีการจัดตั้งคณะทำงานหรือทีมโครงการตามความถนัด ความรู้ความสามารถ และบทบาทหน้าที่ ตลอดจนร่วมกันติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในการสะท้อนผลและพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่อง

7. แนวทางการสนับสนุนข้อมูลในการตัดสินใจบริหารงานกิจการนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นพื้นฐานในการวางแผนและตัดสินใจ โดยนำข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งข้อมูลพฤติกรรมและวินัยของนักเรียนมาวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดมาตรการช่วยเหลือที่เหมาะสม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

8. แนวทางการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานกิจการนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้การสนับสนุนครูทั้งการให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ และอำนวยความสะดวกในการแก้ปัญหาทางกิจการนักเรียน พร้อมทั้งร่วมรับฟังปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ และกำหนดแนวทางแก้ไขร่วมกับครูอย่างมีส่วนร่วม นอกจากนี้ควรพัฒนาคลังความรู้หรือแนวปฏิบัติในการรับมือสถานการณ์ต่าง ๆ

9. แนวทางการใช้วิธีการลงคะแนนเสียงในการตัดสินใจบริหารงานกิจการนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้การลงคะแนนเสียงเป็นกระบวนการตัดสินใจที่ช่วยส่งเสริมความโปร่งใสและความเป็นธรรม โดยเปิดโอกาสให้ครูและผู้เกี่ยวข้องได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจร่วมกัน โดยเฉพาะในประเด็นที่ส่งผลต่อบุคลากรหรือการดำเนินงานส่วนรวม ทั้งนี้ควรมีการนำเสนอข้อมูล เหตุผล และข้อดี-ข้อเสียของแต่ละทางเลือกอย่างชัดเจนก่อนการลงคะแนน เพื่อให้เกิดการยอมรับผลการตัดสินใจร่วมกัน

10. แนวทางการยึดหลักประชาธิปไตยในการตัดสินใจบริหารงานกิจการนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรยึดหลักประชาธิปไตย โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างทั่วถึง การตัดสินใจควรยึดหลักเสียงข้างมากควบคู่กับการรับฟังและคำนึงถึงความคิดเห็นของเสียงส่วนน้อย เพื่อสร้างความเป็นธรรม พร้อมทั้งดำเนินงานด้วยเหตุผล ความโปร่งใส และความยุติธรรมในการบริหาร

สรุปและอภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบันการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจ

เนื่องจาก งานกิจการนักเรียนเป็นภาระงานสำคัญที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องดำเนินการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์มากยิ่งขึ้น และเพื่อให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ ดังที่ โชคอนันต์ รักษาภักดี (2567, หน้า 3) ได้กล่าวว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่มีบทบาทในการช่วยพัฒนาคนให้มีประสิทธิภาพสูงด้านวิชาการ วัฒนธรรม ศิลธรรม และระเบียบวินัย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ความสามารถของตนเอง ได้สำรวจความสนใจ รู้จักตัวเองดีขึ้น อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาอีกด้วย ส่งผลให้สภาพปัจจุบันการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัชชัย คชชา (2568, หน้า 890-892) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องจาก ครูได้ตระหนักถึงความสำคัญและเล็งเห็นถึงประโยชน์ของงานกิจการนักเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรง เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองตามศักยภาพอย่างรอบด้าน มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม สามารถจัดการตนเองได้และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข จึงมีความต้องการให้ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้นำในการดำเนินงานขององค์กร ส่งเสริมให้มีการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นกว่าสภาพปัจจุบัน อันจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู และพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ดังที่ ภัทรสุดา พิชยกลัป (2566, หน้า 109) ได้กล่าวว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนมีความสำคัญยิ่ง เพราะผู้เรียนเปรียบเสมือนเป็นหัวใจของสถานศึกษา สถานศึกษาจะก้าวไปหรือพัฒนาไปได้ ก็ขึ้นอยู่กับการบริหารงานกิจการนักเรียนให้ได้คุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการดำเนินการจัดกิจกรรมให้กับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างรอบด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ ความคิด สังคม และสติปัญญา อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าและประสบความสำเร็จในการเรียนและการทำงานในอนาคต ส่งผลให้ครูมีความคิดเห็นต่อสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สารี วิจิยา (2568, หน้า 67-70) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารกิจการนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ความต้องการจำเป็นการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยรวม มีค่าดัชนี PNI Modified เท่ากับ 0.165 อยู่ในระดับมีความต้องการจำเป็นต้องพัฒนาไม่เร่งด่วน แต่ต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับให้ดียิ่งขึ้น โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีอิสระในการปฏิบัติงาน ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน และด้านการมีความไว้วางใจ ตามลำดับ ซึ่งทั้ง 4 ด้าน สะท้อนให้เห็นความแตกต่างของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ทำให้เห็นช่องว่าง (Gap) ของการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจาก ครูมีความคิดเห็นและมีความต้องการให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้ครูทุกคนได้มี

ส่วนร่วมในการตัดสินใจ วางแผน และรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ของการดำเนินงานกิจการนักเรียน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารงานกิจการนักเรียนให้สูงขึ้น อันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ที่แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลายของครู เปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ สอดคล้องกับแนวคิดของผู้บริหารควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมของพนักงาน โดยเปิดโอกาสให้พนักงานแสดงความคิดเห็น รับฟังการแสดงความคิดเห็นอย่างตั้งใจ ไม่ตัดสินหรือปฏิเสธความคิดเห็นที่แตกต่าง ให้คุณค่ากับทุกแนวคิด แม้เพียงได้รับฟังความคิดเห็น ก็ทำให้พนักงานรู้สึกว่าคุณค่าความคิดเห็นของพวกเขา มีค่า รู้สึกถึงการได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กร ส่งผลต่อทิศทางและผลลัพธ์ขององค์กรได้ ส่งผลให้ครูมีความคิดเห็นถึงความต้องการจำเป็น ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นลำดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิลาศ สิทธิสาร (2568, หน้า 7) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาตามแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการตัดสินใจ

2. แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลายและแตกต่าง รับฟังอย่างเป็นกลาง ไม่ตัดสิน เปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ เน้นการสร้างพื้นที่ปลอดภัยทางอารมณ์และความคิด ดังที่ กุลจิรา รักษนคร (2563, หน้า 338) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารที่ดีจะต้องเป็นผู้ฟังที่ดี ให้ความสนใจกับสิ่งที่ผู้ตามพูด เห็นความแตกต่างพร้อมกับรับฟังอย่างตั้งใจในผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้ตามพูดอย่างเปิดกว้างด้วยใจที่เป็นกลาง ไม่มีการตัดสินผิดถูก โดยสามารถแยกแยะข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นประกอบการตัดสินใจในความยืดหยุ่นสูง ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาไปพบโดยไม่ต้องเกรงใจหรือลังเล สามารถแสดงความคิดเห็นได้โดยเสรี และผู้บริหารสถานศึกษาควรควบคุมอารมณ์ ใช้เหตุผลและข้อมูลเป็นฐาน ยึดประโยชน์ของผู้เรียนเป็นหลัก ดังที่ สาคร มหาหิงค์ (2565, หน้า 193-194) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารควรมีความฉลาดทางอารมณ์หรือความสามารถในการจัดการกับความคิด ความรู้สึก และอารมณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองและผู้อื่น เพื่อควบคุมความคิดและการกระทำได้อย่างสมเหตุสมผล สอดคล้องกับการทำงานและเป้าหมายของทั้งตนเอง ทีมงาน และองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พุทธิดา ทับทอง (2567, หน้า 75) ได้วิจัยเรื่องแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา การแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ร่วมหาแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ใช้เหตุผลที่เป็นประโยชน์สูงสุดขององค์กรเป็นหลักคิดในการตัดสินใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ผู้บริหารสถานศึกษาควรจูงใจให้ครูปฏิบัติงานกิจการนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ร่วมกันจัดทำแนวปฏิบัติหรือคู่มือปฏิบัติงานกิจการนักเรียน และปฏิบัติตามแผนงานกิจการนักเรียนที่กำหนดไว้

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลายจากครู เปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ และสนับสนุนข้อมูลให้ครูในการตัดสินใจ

1.3 ด้านการมีความไว้วางใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของครู สร้างพื้นที่ปลอดภัยทางความรู้สึก และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับครู

1.4 ด้านการมีอิสระในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรหลีกเลี่ยงการแทรกแซงการปฏิบัติงานของครูโดยไม่จำเป็น ลดการสั่งการในเรื่องที่ไม่สำคัญ และอำนวยความสะดวกให้ครูปฏิบัติงานกิจการนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

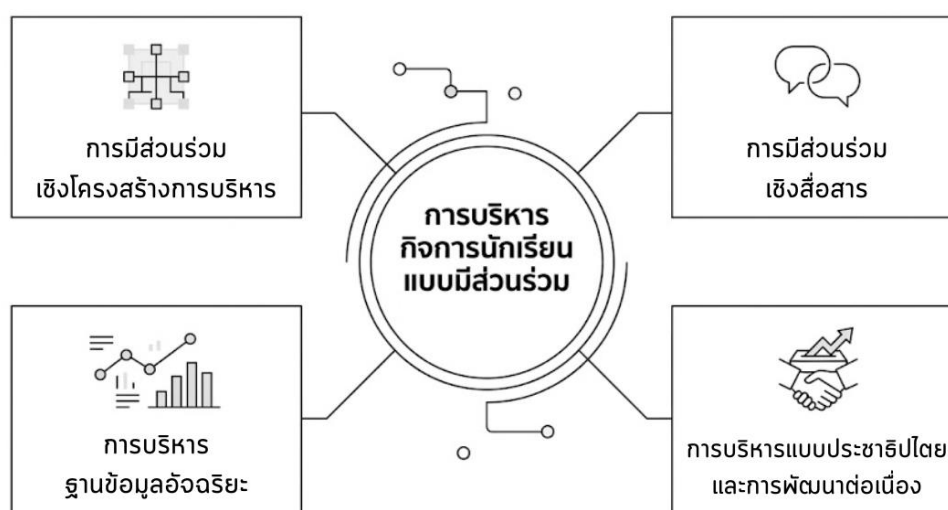
2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาองค์ประกอบของการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา

2.3 ควรศึกษารูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

แผนภาพที่ 2 การบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วม

จากแผนภาพที่ 2 การบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วม โดยบูรณาการ 4 มิติสำคัญ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมเชิงโครงสร้างการบริหาร เปิดโอกาสให้ครูร่วมวางแผน กำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนงาน และร่วมดำเนินงานผ่านคณะกรรมการหรือคณะทำงาน

2. การมีส่วนร่วมเชิงสื่อสาร ใช้ช่องทางรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลาย ทั้งการประชุม การระดมสมองระบบออนไลน์ เช่น Google Form, Line Group ตลอดจนการสื่อสารไม่เป็นทางการ เพื่อสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

3. การบริหารฐานข้อมูลอัจฉริยะ ใช้ฐานข้อมูลนักเรียน ระบบดิจิทัล Big Data และข้อมูลแบบเรียลไทม์ (Real Time) เป็นเครื่องมือสนับสนุนการวิเคราะห์ปัญหา การตัดสินใจ และการกำหนดมาตรการช่วยเหลือนักเรียนอย่างแม่นยำ

4. การบริหารแบบประชาธิปไตยและการพัฒนาต่อเนื่อง ใช้กระบวนการฉันทามติ การลงคะแนนเสียงอย่างโปร่งใส การเคารพเสียงส่วนใหญ่ควบคู่เสียงส่วนน้อย รวมถึงใช้กระบวนการ PLC ในการสะท้อนผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้การบริหารงานกิจการนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ มีได้อาศัยเพียงบทบาทผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา แต่ต้องขับเคลื่อนด้วยการมีส่วนร่วมของครู เทคโนโลยีสารสนเทศ และหลักธรรมาภิบาลร่วมกัน ซึ่งเป็นแนวทางใหม่ที่จะช่วยยกระดับคุณภาพผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กิจจพิทักษ์ เกตุแก้ว. (2568). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 10(2), 27–42.
- กิตติธัญญ์ พงษ์ประดิษฐ์. (2567). การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม. *วารสารการบริหารการจัดการและการพัฒนาที่ยั่งยืน*, 2(4), 805–812.
- กุลจิรา รักชนกร. (2563). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *Journal of Modern Learning Development*, 5(3), 328–344.
- จันทร์พิมพ์ รัตนเดชกำจาย. (2568). แนวโน้มการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมด้วยความไว้วางใจเชิงสัมพันธ์. *วารสารวิชาการการจัดการภาครัฐและเอกชน*, 7(1), 1–15.
- โซคอนันต์ รักษาภักดี. (2567). กระบวนทัศน์การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบบมีส่วนร่วมกับเด็กยุค Generation Z. *วารสารวิจัยสังคมและปริทัศน์*, 47(1), 1–9.
- ดุสิตร์ มงคล. (2566). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารบรรณการศึกษาศาสตร์และมนุษยสังคมศาสตร์*, 4(1), 88–96.
- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2561). การประยุกต์ใช้ SPSS วิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 8). ตักสิลาการพิมพ์.
- ธวัชชัย คชา. (2568). การบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. *วารสารสหศาสตร์การพัฒนาลังคม*, 3(3), 882–897.
- ธัญญาดา ภัคธนาภิญโญ. (2565). การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา. *วารสารวิชาการนวัตกรรมการบริหารการศึกษา*, 1(1), 1–9.
- นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ และอินดา ศิริวรรณ. (2560). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี*, 4(1), 176–187.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- พุดธิดา ทับทอง. (2567). แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. *วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี*, 20(4), 69–78.
- ภัทรสุดา พิษยกุล. (2566). การบริหารกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมนักเรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี*, 13(2), 106–112.
- มนิดา เก่งนำชัยตระกูล. (2567). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

- รจนา บุญลพ. (2563). บทบาทของค่านิยมร่วมและวิสัยทัศน์ร่วมในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน. *วารสารการวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 26(1), 3–15.
- วัฒนา ไชยหานาม. (2568). การบริหารงานทั่วไปแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา. *วารสารวิชาการรัตนบุศย์*, 7(1), 543–557.
- สัญญาพรรณ สวัสดิ์ไธสง. (2567). การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม: แนวทางการสร้างพลังความร่วมมือในองค์กร. *วารสารการบริหาร การจัดการ และการพัฒนาที่ยั่งยืน*, 2(4), 841–852.
- สาคร มหาหิงค์. (2565). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล. *วารสารวิชาการและนวัตกรรมทางสังคมศาสตร์*, 4(1), 189–203.
- สายเพ็ญ สังคณี. (2568). แนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของไทยในยุคการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล. *วารสารนิสิตวัง*, 27(1), 142–150.
- สารี วิไจยา. (2568). แนวทางการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. *Lanna Academic Journal of Social Science*, 2(2), 62–73.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2562). *มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2560 (ปรับปรุง พ.ศ. 2562)*. สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย.
- สิรินทร์ กันยาวิริยะ. (2567). การบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง. *วารสารสถาบันพอดี*, 1(7), 27–39.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 4). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิลาศ สิทธิสาร. (2568). ความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาตามแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 20(1), 1–12.
- Roger, B. L. (2020). *Student affairs and services in higher education: Global foundations, issues, and best practices* (3rd ed.). Deutsches Studentenwerk.
- Schuh, J. H., Jones, S. R., Torres, V., & Harper, S. R. (2017). *Student services: A handbook for the profession* (6th ed.). Jossey-Bass.
- Wells, J. B. (2023). *Council for the advancement of standards in higher education* (9th ed.). Council for the Advancement of Standards in Higher Education.